

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau Diogelu Iechyd (Coronafeirws, Gwybodaeth Iechyd y Cyhoedd ar gyfer Personau sy'n Teithio i Gymru etc.) 2020

Paratowyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Adran yr Economi, Sgiliau ac Adnoddau Naturiol ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Diogelu Iechyd (Coronafeirws, Gwybodaeth Iechyd y Cyhoedd ar gyfer Personau sy'n Teithio i Gymru etc.) 2020.

Vaughan Gething AS

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

16 Mehefin 2020

RHAN 1

1. Disgrifiad

Mae Rheoliadau Diogelu Iechyd (Coronafeirws, Gwybodaeth Iechyd y Cyhoedd ar gyfer Personau sy'n Teithio i Gymru etc.) 2020 yn gosod gofynion ar y rheini sy'n gweithredu gwasanaethau rhyngwladol sy'n cludo teithwyr mewn cwch neu awyren i Gymru o'r tu allan i'r Ardal Deithio Gyffredin (h.y. yr ardal ffiniau agored sy'n cynnwys y Deyrnas Unedig, Ynysoedd y Sianel, Ynys Manaw a Gweriniaeth Iwerddon).

Gosodir gofyniad ar weithredwyr i sicrhau eu bod yn darparu gwybodaeth i bob teithiwr am goronafeirws a'r gofynion cysylltiedig sy'n gymwys iddynt (megis y ddyletswydd i hunanynysu os ydynt yn dod i Gymru o'r tu allan i'r Ardal Deithio Gyffredin), yn ogystal â gwybodaeth am y canllawiau iechyd cyhoeddus. Rhaid rhoi'r wybodaeth i deithwyr cyn iddynt archebu'u taith, wrth iddynt gofrestru ac yn ystod eu taith ar fwrdd y cwch neu'r awyren.

Yr amcan yw caniatáu i'r rheini sydd am deithio i Gymru allu dewis yn ddoeth a ddylent gwblhau'u taith a chodi ymwybyddiaeth y cyhoedd o'r mesurau iechyd cyhoeddus a gymerir i leihau lledaeniad coronafeirws syndrom anadlol aciwt difrifol 2 (SARS-CoV-2) sy'n achosi'r clefyd Covid-19 a chynyddu cydymffurfiaeth â'r mesurau hynny.

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol

Mae'r Rheoliadau hyn yn agored i gael eu dirymu gan Senedd Cymru (y 'weithdrefn negyddol').

Credir yn yr argyfwng iechyd cyhoeddus cyfredol y dylai'r mesurau y bydd y Rheoliadau yn eu gweithredu gael eu rhoi ar waith ar fyrder. O ganlyniad, nid ydynt yn dilyn y confensiwn na ddylai llai na 21 diwrnod fynd heibio rhwng gosod y Rheoliadau a'u gweld yn dod i rym.

Yn unol ag adran 11A(4) o Ddeddf Offerynnau Statudol 1946, fel y'i mewnosodwyd gan Atodlen 10 paragraff 3 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, hysbyswyd y Llywydd y daw'r Rheoliadau i rym lai na 21 diwrnod o ddyddiad eu gosod.

Rhaid i Weinidogion Cymru adolygu'r Rheoliadau o leiaf unwaith bob 21 diwrnod, gyda'r adolygiad cyntaf yn cael ei gynnal erbyn 29 Mehefin. Mae'r Rheoliadau yn cynnwys yn ogystal ddarpariaeth machlud fel y dônt i ben ar ddiwedd y cyfnod o 12 mis sy'n dechrau ar y diwrnod y dônt i rym.

Mae gwaith ar bolisi ar y cyd ar deithio rhyngwladol wedi cael ei arwain gan Lywodraeth y DU, mewn cydweithrediad â'r Llywodraethau Datganoledig, i ddatblygu ymagwedd gyffredin ar draws y DU.

Mae'r ymagwedd hon wedi golygu bod llywodraethau'r 4 gwlad wedi cytuno i gyflwyno'r hyn sy'n cyfateb i Rheoliadau Diogelu Iechyd (Coronafeirws, Teithio

Ryngwladol) (Cymru) 2020¹ sy'n ei gwneud yn ofynnol i deithwyr sy'n dod i Gymru ddarparu gwybodaeth ragnodedig ac i hunanynysu am gyfnod o 14 o ddiwrnodau, yn ogystal â chyflwyno'r hyn sy'n cyfateb i'r Rheoliadau hyn.

3. Y cefndir deddfwriaethol

Gwneir y Rheoliadau hyn gan ddefnyddio pwerau a geir yn adrannau 45B(1) a (2)(g), 45F(2) a 45P(2) o Ddeddf Iechyd Cyhoeddus (Rheoli Clefyd) 1984 ("Deddf 1984").

Mae Deddf 1984 a'r rheoliadau a wneir o dan y Ddeddf honno yn darparu fframwaith deddfwriaethol ar gyfer diogelu iechyd yng Nghymru a Lloegr. Mewnosodwyd Rhan 2A o Ddeddf 1984 gan Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2008, ac mae'n darparu sail gyfreithiol i ddiogelu'r cyhoedd rhag bygythiadau sy'n deillio o glefydau heintus.

Mae adran 45B o Ddeddf 1984 yn darparu ar gyfer gwneud rheoliadau diogelu iechyd ynghylch teithio rhyngwladol ac ati. O dan adran 45B(1)(a), caiff y Gweinidog priodol wneud darpariaeth trwy reoliadau i atal perygl o gychod, awyrennau, trenau neu gludiant arall yn cyrraedd unrhyw fan i iechyd y cyhoedd. Mae adran 45B(2)(r) yn darparu y caiff rheoliadau o dan adran 45B(1) gynnwys darpariaeth ar gyfer gwahardd neu reoleiddio cludiant sy'n cyrraedd neu'n ymadael a phersonau neu bethau sy'n dod i'r wlad neu'n ei gadael. Mae adran 45B(2)(g) yn darparu y caiff rheoliadau o dan adran 45B(1) gynnwys darpariaeth sy'n ei gwneud yn ofynnol i bersonau ddarparu gwybodaeth neu ateb cwestiynau (gan gynnwys gwybodaeth neu gwestiynau am eu hiechyd).

Mae adran 45F o Ddeddf 1984 yn darparu y caiff rheoliadau a wneir o dan adran 45B greu troseddau a darparu ar gyfer gosod a gorfodi cyfyngiadau a gofynion a osodir gan neu o dan y rheoliadau. Bydd gweithredwr yn cyflawni trosedd o dan y Rheoliadau os na fydd yn cydymffurfio â'r gofyniad i sicrhau y darperir gwybodaeth. Mae adran 45F(2)(a) yn cynnwys darpariaeth atodol sy'n ymwneud â rheoliadau a wneir o dan adran 45B; mae'n darparu y caiff rheoliadau a wneir o dan adran 45B roi swyddogaethau ar bersonau. Rhoddir swyddogaethau ar bersonau awdurdodedig sy'n ymwneud â monitro y cydymffurfir â gofynion a'u gorfodi.

Rhoddir y pwerau o dan yr adrannau hyn ar y "the appropriate Minister" ("y Gweinidog priodol"). O dan adran 45T(6) o Ddeddf 1984, ystyr y Gweinidog priodol, mewn perthynas â Chymru, yw Gweinidogion Cymru.

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi cymryd nifer o gamau i ostwng cyfradd trosglwyddo SARS-CoV-2, gan gynnwys creu canllawiau iechyd cyhoeddus (a gyhoeddwyd yn www.llyw.cymru/coronafeirws) ar fesurau fel cadw pellter cymdeithasol, golchi dwylo a hunanynysu. Hysbyswyd y canllaw hwn gan Iechyd Cyhoeddus Cymru a chan y cyngor gwyddonol diweddaraf a ddarparwyd i Lywodraeth Cymru. Yn unol ag argymhellion cyffredinol Sefydliad Iechyd y Byd sy'n galw am godi ymwybyddiaeth trwy gyfathrebu'r risgiau yn effeithiol i'r cyhoedd, mae'r canllawiau wedi cael cyhoedduswydd helaeth yng Nghymru gyda'r amcan o

¹ SI 2020/574 (Cy. 132)

hysbysu cymaint o bobl â phosibl, a thrwy hynny, sicrhau'r lefelau cydymffurfio uchaf posibl.

Mae'n bwysig sicrhau bod y rheini sydd am deithio i Gymru yn cael yr wybodaeth lawn, fel mai ond y rheini sy'n fodlon ac yn gallu cydymffurfio â'r gofynion perthnasol ac â'r canllawiau iechyd cyhoeddus sy'n cwblhau'u taith.

Amcan y Rheoliadau hyn yw sicrhau bod gan deithwyr, erbyn eu bod yn cyrraedd y pwynt mynediad i'r wlad, yr wybodaeth ddiweddaraf a'u bod felly yn gwybod beth sydd angen iddynt ei wneud yn syth wedi dod i'r wlad. Bydd sicrhau bod gan y bobl sy'n dod i Gymru yr wybodaeth iechyd cyhoeddus ddiweddaraf a'u bod yn gallu cydymffurfio â hi, yn helpu i ostwng trosglwyddiad SARS-CoV-2 a thrwy hynny, atal y perygl i iechyd y cyhoedd o ddaw o awyrennau a chychod sy'n cyrraedd Cymru o'r tu allan i'r Ardal Deithio Gyffredin.

Mae'r Rheoliadau yn ei gwneud yn ofynnol i weithredwyr gwasanaethau rhyngwladol ar gyfer cludo teithwyr ddarparu gwybodaeth i deithwyr i sicrhau eu bod yn ymwybodol o'r cyngor iechyd cyhoeddus diweddaraf ar goronafeirws, ac o'r gofynion cysylltiedig sy'n gymwys iddynt (fel y gofyniad i hunanynysu pan fyddant yn dod i Gymru o'r tu allan i'r Ardal Deithio Gyffredin). Rhaid rhoi'r wybodaeth i deithwyr cyn iddynt archebu eu taith, wrth iddynt gofrestru ac yn ystod eu taith ar fwrdd cwch neu awyren ("yr wybodaeth ofynnol").

Bydd yr wybodaeth ofynnol cyn archebu a chofrestru, lle darperir y cyfleusterau hynny ar-lein, yn cynnwys:

- (i) dolen i www.gov.uk/uk-border-control, a
- (ii) dolen i www.llyw.cymru/coronafeirws ynghyd â datganiad bod yr wybodaeth ar y ddolen yn cynnwys y cyngor iechyd cyhoeddus diweddaraf ar y coronafeirws yng Nghymru.

Rhaid gosod y dolenni hyn mewn lle amlwg fel eu bod yn weladwy cyn bod yr archebu'n digwydd.

Bydd yr wybodaeth ofynnol cyn archebu a chofrestru, lle darperir y cyfleusterau hynny dros y ffôn neu wyneb yn wyneb, yn cynnwys cyfarwyddyd:

- (i) i ddarllen yr wybodaeth yn www.gov.uk/uk-border-control, ac
- (ii) i fynd i www.llyw.cymru/coronafeirws ynghyd â datganiad bod yr wybodaeth ar y ddolen yn cynnwys y cyngor iechyd cyhoeddus diweddaraf ar y coronafeirws yng Nghymru.

P'un a yw'r archebu a'r cofrestru'n digwydd ar-lein, dros y ffôn neu wyneb yn wyneb, rhaid i'r wybodaeth ofynnol gynnwys cais i drosglwyddo'r wybodaeth berthnasol i bob teithiwr arall:

- (i) yr archebir taith ar ei ran, neu
- (ii) y cofrestrir taith ar ei ran.

Os nad y gweithredwr ei hun sy'n rheoli'r broses archebu neu gofrestru, rhaid i'r gweithredwr gymryd pob cam rhesymol i sicrhau bod y person sydd yn rheoli'r broses yn cydymffurfio â'r gofynion hyn ar ran y gweithredwr.

Rhaid i weithredwr sicrhau y darperir y datganiad a ddisgrifir yn yr Atodlen i bob teithiwr ar y cwch neu'r awyren. Bydd y datganiad ar ffurf neges iechyd cyhoeddus ac yn cynnwys gwybodaeth am symptomau SARS-CoV-2, yn ogystal â'r gofyn i lenwi ffurflen lleoli teithiwr ac i hunanynysu. Rhaid tynnu sylw hefyd at y cyngor iechyd cyhoeddus diweddaraf ar y coronafeirws yng Nghymru, a geir yn www.llyw.cymru/coronafeirws. Rhaid rhoi'r datganiad ar lafar yn Gymraeg, Saesneg ac iaith a gydnabyddir yn swyddogol y wlad a adewir.

Nid oes gofyn i'r gweithredwr roi unrhyw wybodaeth cyn archebu, wrth gofrestru nac yn ystod y daith i deithiwr sydd oherwydd ei oed neu ei allu meddyliol yn annhebygol o allu ei deall.

Ni ddaw gweithredwyr coetsys a bysiau mini o dan gwmpas y Rheoliadau hyn. Ni ragwelir y daw unrhyw goetsys na bysiau mini i Gymru o'r tu allan i'r Ardal Deithio Gyffredin. Fodd bynnag, os gwnânt, byddent yn cyrraedd ar gychod, felly byddai'r teithwyr wedi cael yr wybodaeth trwy fod yn deithwyr ar gwch o dan reoliadau cyfatebol yn Lloegr, Gogledd Iwerddon a'r Alban. Mae'n ofynnol i weithredwyr gwasanaethau cludiant masnachol ar y môr roi'r wybodaeth i'r teithwyr a byddant yn cydymffurfio â'r gofyniad hwn os byddant wedi rhoi'r wybodaeth berthnasol. Os nad y gweithredwr ei hun sy'n rheoli'r broses archebu neu gofrestru, rhaid i'r gweithredwr gymryd pob cam rhesymol i sicrhau bod y person sydd yn rheoli'r broses yn cydymffurfio â'r gofynion hyn ar ran y gweithredwr.

Mae'n drosedd i'w chosbi trwy ddirwy ar euogfarn ddiannod, i weithredwyr beidio â rhoi'r wybodaeth ofynnol i deithwyr cyn archebu, wrth gofrestru neu yn ystod y daith. Fodd bynnag, ceir amddiffyniad o "esgus resymol".

Gellir rhoi cosb benodol ar berson a amheuir o fod wedi cyflawni trosedd o dan y Rheoliadau yn lle ei erlyn. Caiff personau awdurdodedig (yr Ysgrifennydd Gwladol os teithir ar y môr a'r Awdurdod Hedfan Sifil os teithir yn yr awyr) roi hysbysiadau cosb benodedig. Y gosb yw £4,000.

Mae'r Rheoliadau hyn yn diwygio hefyd Reoliadau Diogelu Iechyd (Coronafeirws, Teithio Rhyngwladol) (Cymru) 2020 i gywiro gwallau drafftio mân (yn bennaf yn nhestun Cymraeg y Rheoliadau). Mae fersiwn 'fel y'i diwygiwyd' o destun Cymraeg Rheoliadau Diogelu Iechyd (Coronafeirws, Teithio Rhyngwladol) (Cymru) 2020 wedi'i pharatoi a'i chyhoeddi ar wefan LLYW.cymru ynghyd â chopi o'r Rheoliadau hynny. Rhaid i Weinidogion Cymru adolygu'r Rheoliadau o leiaf unwaith bob 21 diwrnod, gyda'r adolygiad cyntaf yn cael ei gynnal erbyn 29 Mehefin 2020. Cynhwysant hefyd 'ddarpariaeth machlud' a dônt i ben ar ddiwedd y 7fed dydd o fis Mehefin 2021.

5. Ymgynghori

O gofio'r bygythiad difrifol ac uniongyrchol o ganlyniad i'r coronafeirws a'r angen am ymateb iechyd cyhoeddus ar fyrder, ni ymgynghorwyd â'r cyhoedd ar y Rheoliadau hyn.

6. Aseiad Effaith Rheoleiddiol (RIA)

Yn dilyn cod asesu effaith rheoleiddiol Gweinidog Cymru ar gyfer is-ddeddfwriaeth, rhan o'r ymateb i bandemig COVID-19 yw'r Rheoliadau hyn ac mae angen eu rhoi ar waith ar fyrder. Am y rheswm hwnnw, nid oes RIA wedi'i baratoi.

Fodd bynnag, mae aseiad cychwynnol yn awgrymu na chaiff y Rheoliadau hyn fawr o effaith ar weithredwyr. Nid oes modd mesur costau a manteision y polisi hwn yn llawn oherwydd natur y pandemig. Mae'r polisi'n rhan o becyn mwy o fesurau sy'n anelu at gadw effeithiau COVID-19 ar iechyd mor fach â phosibl. Mae'r graddau y gellir gwahanu effaith pob polisi yn anodd os nad yn amhosibl.

Bydd yna gostau cynefino i weithredwyr pan gaiff y Rheoliadau eu rhoi ar waith. Dyma gost darllen y rheoliadau gan gyflogedigion a'u dosbarthu ar draws y sefydliad. Mae'r Rheoliadau'n rhai syml; bydd yr amser cynefino ac felly'r costau, yn fach. Nid oes gofyn i weithredwyr gynhyrchu eu canllawiau eu hunain nac i ddiweddarau'r canllawiau hynny.

Nid yw'n bosibl dweud a fydd y polisi yn esgor ar unrhyw fantais benodol i ganlyniad iechyd cyhoeddus, gan mai cyfrwng yw'r mesurau hyn i gyfathrebu a galluogi mesurau iechyd eraill trwy sicrhau bod teithwyr yn ymwybodol o'r cyngor diweddaraf, megis y canllawiau ar bellter cymdeithasol. Heb y gofyniad a ddisgrifir yn y Rheoliadau hyn i ddarparu gwybodaeth, fe all na chaiff manteision llawn y canllawiau a'r cyngor eu gwireddu. Disgwylir felly i'r Rheoliadau hyn helpu i ostwng trosglwyddiad COVID-19.

Cyn â'r Rheoliadau ddod i rym, gofynnwyd i weithredwyr roi gwybodaeth i deithwyr o'u gwirfodd felly disgwylir i'r costau pontio a chynefino fod yn fach. Gan fod gan weithredwyr systemau eisoes i roi gwybodaeth i deithwyr wrth archebu, cofrestru ac wrth deithio, ni ddisgwylir i'r gofyniad i roi'r wybodaeth a nodir yn Rheoliadau gael fawr o effaith ychwanegol.